

www.topsrbija.com

Obaveza čoveka da štiti prirodu i svoju okolinu odavno je dovedena u pitanje, a decenijama u nazad se povećava tužni spisak biljnih i životinjskih vrsta koje su, zahvaljujući čoveku, nestale sa lica Zemlje. Međusobno isprepleteni odnos tla, klime, životinja i biljaka tako je osetljiv da se celina menja čim se jedan njen deo izmeni, što je uslovljeno direktnim uticajem čoveka.

Ljudi su postali svesni da naša planeta nije neiscrpni izvor prirodnih resursa. Prvi primer sistemске zaštite prirode sa ciljem očuvanja prirode u svom izvornom obliku bilo je ustanovljenje Nacionalnog parka Yellowstone, SAD, 1872. godine. Aktivnosti u cilju zaštite prirode pun zamah dobijaju 60-ih godina prošlog veka kroz tzv. ekološke pokrete.

Na Zemlji je danas zaštićeno oko 19 miliona kvadratnih kilometara kopnenih područja ili oko 12,5 %, sredinom XX veka on je iznosio oko 2,4 % od ukupne površine.

Stvaranje opšte društvene klime koja bi rezultirala značajnjim procesima u vidu uspostavljanja zaštićenih područja velikih površina moguća je samo ako se celokupna javnost uključi u podršku nadležnih institucija koje rade na ovoj problematici, pre svega nevladine organizacije, mediji, visokoobrazovne institucije i naučni instituti, koji bi trebalo da daju vlastiti doprinos u skladu sa svojim mogućnostima.

Tema očuvanja prirode redovno je prisutna na svim manifestacijama i događanjima na Kopaoniku, čiji je organizator Nacionalni park „Kopaonik“ proglašen 1981. godine i Gljivarsko društvo „Kopaonik“.

Stručni saradnik u okviru odeljenja za biodiverzitet Zavoda za zaštitu prirode Srbije, gospođa Berislava Ilić, povodom Dana borovnice, krajem jula na „krovu Srbije“, održala je predavanje na temu očuvanje prirode, sa posebnim osvrtom na zaštitu borovnice, dragulja kopaoničkog kraja. Gospođa Ilić je tom prilikom istakla da je borovnica biljka koja je zaštićena Uredbom o korišćenju biljnih i životinjskih vrsta. Kod branja je potrebno da berači budu obućeni (kako, kada i šta se bere), a obuku vrše pravna lica koja se bave prometom.

Berislava Ilić je istakla da još nije urađen monitoring i da se ne zna koliko je stvarni potencijal Srbije, kada je u pitanju ova biljna vrsta. Zna se samo da poslednjih godina kvota od 4 miliona kilograma za celu teritoriju nije ispunjena. Količine koje se nađu u otkupu umnogome zavise od vremenskih uslova, pa kada je godina „loša“, kao što je bila 2015., nabrano je jedva milion i šesto kilograma, a nekih prethodnih godina tri do tri i po miliona kilograma.

Ona se osvrnula na problem branja borovnica koji Ministarstvo pokušava da uredi. Problem je nemogućnost određenja jednog datuma za njeno sakupljenje iz razloga što borovnica na različitim nadmorskim visinama i različitim ekspozicijama, različito zri. To koriste otkupljivači, preduzeća koja se bave prometom, pa berači beru i na terenima gde još nije zrela. Zbog korišćenja pomoćnih sredstva bez kojih je teško brati za komercijalne uslove, dolazi do njenog

uništavanja, i takva nekoliko godina ne može da daje plod.

Po njenim rečima, sva borovnica koja se u Srbiji sakupi ide u izvoz, a to je između dva i tri miliona kilograma godišnje. Potencijala u ovoj privrednoj grani ima dosta, i što je ekomska situacija teža sve više ljudi se odlučuje na posao berača, ne samo borovnice već i lekovitog bilja i ostalih šumskih plodova, posebno gljiva.

Berislava Ilić je skrenula pažnju na jednu pojavu o kojoj se malo zna. Radi se o gajenoj borovnici, poreklom iz Amerike, bilci sa većim plodovima, ali skromnijih lekovitih i drugih svojstava. Ako se takve vrste gaje na teritoriji bliskoj našoj autohtonoj borovnici, dolazi do mešanja, tako da se i sama borovnica menja, pa se dešava da na malom prostoru npr. jednom delu Kopaonika, imamo čak četiri vrste borovnice, koje nose različite latinske nazive, ali sa još uvek slabo uočljivim razlikama.